

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 8 stycznia 2019 r.,

sprawy **K. B.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k., z art. 278 § 1 i 5 k.k. oraz z art. 164 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. i innych,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 23 maja 2018 r., sygn. akt V Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 21 lipca 2017r., sygn. akt X K [...],

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

K. B. został oskarżony o to, że:

„- w G. w okresie od marca 2001 roku do kwietnia 2001 roku w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami po uprzednim włamaniu się do rurociągu paliwowego przy ulicy W. dokonał kradzieży produktów ropopochodnych w ilości nie mniejszej niż 72 000 litrów o wartości nie mniejszej niż 164 880 PLN na szkodę L. S.A., jednocześnie powodując straty powstałe w wyniku uszkodzenia rurociągu nie mniejsze niż 23 099, 15 PLN na szkodę L. S.A., oraz w celu kradzieży

tej substancji dokonał kradzieży energii elektrycznej o wartości nie mniejszej niż 183, 39 PLN na szkodę G. S.A. w G., a także trakcie dokonywania włamania do rurociągu paliwowego i w trakcie kradzieży substancji ropopochodnych spowodził bezpośrednie niebezpieczeństwo eksplozji substancji łatwopalnych czym spowodził zdarzenie zagrażające życiu wielu osób i mieniu w wielkich rozmiarów, przy czym czynów tych dopuścił się biorąc udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnienie przestępstw,

tj. o przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zb. z art. 164 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k.;

- w G. w okresie od czerwca 2001 roku do stycznia 2002 roku w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi i nieustalonymi osobami po uprzednim włamaniu się do rurociągu paliwowego przy ulicy W. dokonał kradzieży produktów ropopochodnych w ilości nie mniejszej niż 967 000 litrów o wartości nie mniejszej niż 2 301 460 PLN na szkodę L. S.A., jednocześnie powodując straty powstałe w wyniku uszkodzenia rurociągu w wysokości nie mniejszej niż 88 546, 78 PLN na szkodę L. S.A., oraz w celu kradzieży tej substancji dokonał kradzieży energii elektrycznej o wartości nie mniejszej niż 818, 77 PLN na szkodę G. S.A. w G., a także w trakcie dokonywania włamania do rurociągu paliwowego i w trakcie kradzieży substancji ropopochodnych spowodził bezpośrednie niebezpieczeństwo eksplozji substancji łatwopalnych czym spowodził zdarzenie zagrażające życiu wielu osób i mieniu wielkich rozmiarów, przy czym czynów tych dopuścił się biorąc udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnienie przestępstw,

tj. o przestępstw o z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zb. z art. 164 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k.;

- w G. w okresie od 12 lutego 2002 roku do 18 lutego 2002 roku wspólnie i w porozumieniu z nieustaloną osobą dokonał sfalszowania umowy dzierżawy samochodu ciężarowego marki L. o nr rej. [...] i przyczepy o nr rej. [...] poprzez wypisanie jej z datą 27.01.2002 r., a następnie posłużył się tym dokumentem jako autentycznym w dniu 18.02.2002 r, w KP [...] w G.,

tj. o przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

- w G. w okresie od 8 lutego 2002 roku do 11 lutego 2002 roku wspólnie i w porozumieniu z nieustaloną osobą dokonał sfalszowania umowy dzierżawy samochodu ciężarowego marki J. o nr rej. [...] poprzez wypisanie jej z datą 06.01.2002 r., a następnie posłużył się tym dokumentem jako autentycznym w dniu 11.02.2002 r. w KPP w P.,

tj. o przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

- w G. w nieustalonym czasie, w okresie od lutego 2001 roku do marca 2001 roku wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi osobami dokonał włamania do rurociągu paliwowego przy ul. K., a następnie dokonał kradzieży produktu ropopochodnego w ilości nie mniejszej niż 12 000 litrów o nieustalonej wartości na szkodę L..

tj. o przestępstwo z art. 279 § 1 k.k.”.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 21 lipca 2017 roku, sygn. akt X K [...], K. B. uznano winnym popełnienia zarzucanych mu czynów zmieniając jednocześnie opis czynu zarzucanego w art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zb. z art. 164 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. poprzez wyeliminowanie z niego stwierdzenia, że popełnił to przestępstwo biorąc udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnienie przestępstw, a także ustalając odmiennie co do przestępstwa zarzucanego w pkt XXIX a.o. (tj. art. 279 §1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zb. z art. 164 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k.) ilość skradzionych produktów ropopochodnych na nie mniej niż 586 000 litrów o wartości nie mniejszej niż 1 394 689 PLN, straty w wyniku uszkodzenia rurociągu na kwotę nie mniejszą niż 46 198 32 PLN i wartość skradzionej energii elektrycznej na kwotę 444 78 PLN. Nadto, ustalając, iż ww. czyny stanowią ciąg przestępstw opisany w art. 91 § 1 kk, stosując art. 4 § 1 kk, art. 11 § 3 k.k. i art. 91 § 1 kk na podstawie art. 279 § 1 kk skazano K. B. za ww. czyny na karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Dodatkowo, uznając skazanego za winnego popełnienia czynów wymienionych pod nr XXX i XXXI a.o. (tj. z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.), ustalając, że stanowią one ciąg przestępstw, na podstawie art. 270 § 1 k.k. wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

K. B. został także uznany winnym popełnienia czynu z pkt XXXVI a.o., tj. z art. 279 § 1 k.k., w związku z czym, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności. Wymierzone K. B. w ten sposób kary jednostkowe połączono, orzekając względem niego karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a także zobowiązano go do naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej L. S.A. w G. kwoty 30 000 zł.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca zaskarżając wyrok w całości i podnosząc w niej następujące zarzuty:

„obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia; - art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 132 § 1 i 2 k.p.k. i art. 6 k.p.k. poprzez niezawiadomienie oskarżonego w sposób prawidłowy o terminach rozpraw wyznaczonych na: 07.10.16 r. i 30.11.16 r. z uwagi na skierowanie zawiadomienia o nich wyłącznie na jeden z adresów zamieszkania K. B.; błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść poprzez przyjęcie, że oskarżony dopuścił się zarzucanych mu czynów mimo, że przesłuchani w charakterze świadków W. D., B. D. i J. S. zeznali, iż nie znają oskarżonego i nigdy nie dopuścili się żadnego przestępstwa z w/w i nie zostali przez niego pomówieni, co potwierdzało wyjaśnienia oskarżonego,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 9 § 1 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie kompleksowego postępowania dowodowego dotyczącego przesłuchania współoskarżonych K. B. w sprawie SR w G., sygn. akt IV K [...], tj. M. M., K. K., Z. S., K. S., R. G., R. Ż., podczas gdy zeznania w/w świadków bezsprzecznie pozwoliłyby na zweryfikowanie linii obrony oskarżonego, albowiem oskarżony zeznał, iż składane uprzednio przez niego zeznania dotyczyły przestępstw popełnionych z w/w osobami,

- błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na przyjęciu, że oskarżony nie mógł popełnić zarzucanych mu czynów w ramach zorganizowanej grupy przestępczej kierowanej przez A. B. z uwagi na zbyt krótki okres jej działania, podczas gdy w okresie objętym zarzutami działało wiele grup przestępczych zajmujących się kradzieżą paliw, a niewykluczone, że w zakresie części popełnionych przestępstw grupa A. B.

nie została skazana,

- w razie nieuwzględnienia powyższych zarzutów - rażącej niewspółmierności kar jednostkowych i w konsekwencji kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy okoliczności dotyczące oskarżonego, związek czasowy pomiędzy popełnionymi przestępstwami, upływ czasu od ich popełnienia, postawia oskarżonego uzasadniają orzeczenie kar jednostkowych w dolnych granicach zagrożenia ustawowego z warunkowym zawieszeniem ich wykonania”.

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez jego uchylenie i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku poprzez orzeczenie wobec K. B. kar pozbawienia wolności w dolnych granicach zagrożenia ustawowego z warunkowym zawieszeniem ich wykonania.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wywiódł także oskarżyciel publiczny zaskarżając wyrok w części na niekorzyść K. B.. Orzeczeniu temu zarzucił: „- obrazę prawa materialnego art. 85 k.k. a także rażącą łagodność wymierzonych K. B. kar.

Sąd Okręgowy w G. rozpoznając powyższe apelacje, wyrokiem w dniu 23 maja 2018 roku w sprawie o sygn. akt V Ka [...], zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w pkt II określił straty powstałe w wyniku uszkodzenia rurociągu na łączną kwotę nie mniejszą niż 53. 898. 04 zł, w pkt III określił, że wobec oskarżonego orzeczono karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok Sądu I instancji utrzymał w mocy.

Od tego wyroku kasację wywiódł obrońca skazanego zarzucając mu: „-rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 132 § 1 i 2 k.p.k. i art. 6 k.p.k. poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu podniesionego w pkt 1 apelacji obrońcy, polegające na przyjęciu, iż zawiadomienie skazanego o terminie rozprawy na adres ul. S. [...], M. było skuteczne, podczas gdy skazany odbierał korespondencję w niniejszej sprawie pod adresem ul. W. [...]. G., który stanowił jego adres korespondencyjny przez cały okres postępowania przed Sądem Rejonowym, co w konsekwencji uniemożliwiło skazanemu prawo do obrony i osobiste uczestnictwo w rozprawach wyznaczonych na dni: 07.10.16 r. i 30.11.16 r.,

- rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 167 k.p.k. w zw. z art. 9 § 1 k.p.k. poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu podniesionego w apelacji obrońcy i nieprawidłowe przyjęcie, iż w niniejszej sprawie nie zachodziła potrzeba przesłuchania świadków: M. M., K. K., Z. S., K. S., R. G., R. Ż., podczas gdy w kontekście wyjaśnień oskarżonego Sąd Rejonowy winien podjąć inicjatywę dowodową w tym zakresie z urzędu, bowiem przyczyniłaby się ona do zweryfikowania linii obrony oraz pozwoliłaby na przyjęcie prawidłowych ustaleń faktycznych,
- z daleko idącej ostrożności procesowej- rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 132 § 1 i 2 k.p.k. i 6 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 450 § 3 k.p.k. poprzez zawiadomienie K. B. o terminie rozprawy apelacyjnej na nieprawidłowy adres korespondencyjny - ul. W. [...], G., podczas gdy, jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu II instancji, prawidłowym adresem korespondencyjnym skazanego jest ul. S. [...], M., co skutkowało uniemożliwieniem skazanemu udziału w postępowaniu apelacyjnym i tym samym ograniczyło jego prawo do obrony.

Obróńca wniósł o uchylenie w całości orzeczeń Sądów I i II instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania lub o uchylenie orzeczenia Sądu II instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku przekonuje o rzetelności przeprowadzonej kontroli odwoławczej, przy pełnym respektowaniu dyspozycji art. 457 § 3 k.p.k. Sąd odwoławczy - wbrew stawianym zarzutom - odniósł

się bowiem wprost do wszystkich sformułowanych w apelacji zarzutów, dokonując ich rzetelnej oceny.

Odnosząc się do zarzutu sformułowanego w punkcie I kasacji, w którym skarżący stawia zarzut rażącego naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 132 § 1 i 2 k.p.k. i art. 6 k.p.k., poprzez nierzetelne rozpoznanie zarzutu apelacji, dotyczącego błędnego przesłania zawiadomienia K. B. o terminach 2 rozpraw wyznaczonych na dni: 7 października 2016 roku i 30 listopada 2016 roku pod adresem ul. W. [...] w G., należy zauważyć, że Sąd odwoławczy dokładnie wyjaśnił, dlaczego przyjęta przez skarżącego argumentacja uzasadniająca ten zarzut jest błędną. Wskazał, iż na pierwszym terminie rozprawy głównej w dniu 25 listopada 2015 roku, K. B. podał do protokołu nowy adres do doręczeń, tj. ul. S. [...], M. (tom IV – k 610). Wezwania na rozprawy w dniach 7.10.2016r. i 30.11.2016r. zostały odebrane przez domownika (k - 1260 i 1269, tom VIII). Należy też zauważyć, że Sąd Rejonowy przesłał akt oskarżenia i zawiadomienie o pierwszej rozprawie na adres w G., bowiem miało to miejsce jeszcze przed zaktualizowaniem danych adresowych przez K. B.. Natomiast – jak słusznie zauważa prokurator w odpowiedzi na kasację - powodem, dla którego Sąd meriti zarządził wezwanie oskarżonego na oba adresy podczas jednej z rozpraw, był fakt, iż oskarżony i jego obrońca nie brali aktywnego udziału w postępowaniu. Sąd Okręgowy przywołał również treść art. 139 § 1 k.p.k. zgodnie z którego brzmieniem, jeśli strona zmieni miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, pisma kierowane pod ów adres uważa się za skutecznie doręczone. O treści tego przepisu skazany został pouczone jeszcze przed rozprawą z dnia 25 listopada 2015 roku. Ponadto Sąd II Instancji odniósł się także do zarzucanego przez skarżącego w apelacji naruszenia art. 132 k.p.k. wskazując, że obrońca nie wykazał, aby osoba odbierająca w imieniu oskarżonego zawiadomienia pod adresem w M. (teść H. T.) nie była dorosłym domownikiem. Podał także powszechnie przyjmowaną w orzecnictwie definicję dorosłego domownika, która dla skuteczności doręczenia nie wymaga, by strona i jej domownik pozostawiali ze sobą w dobrych relacjach. Zasadnie więc przyjęto, iż oskarżony został w sposób prawidłowy zawiadomiony o terminach wszystkich

rozpraw przed Sądem I instancji i że jego prawo do obrony nie zostało w najmniejszym stopniu naruszone.

Odnosząc się do zarzutu sformułowanego w pkt II kasacji, dotyczącego inicjatywy dowodowej, jaką – zdaniem skarżącego – Sąd Rejonowy winien podjąć z urzędu zauważyć trzeba, że również ten zarzut został wnikliwie rozważony przez Sąd II instancji (vide: k - 13 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Wystarczającym zatem będzie stwierdzenie, że żadna ze stron postępowania nie składała wniosku o przesłuchanie wskazanych (również w kasacji) świadków tj.: M. M., K. K., Z. S., K. S., R. G., R. Ż.. Sąd odwoławczy, kontrolując sprawę w granicach zarzutów apelacyjnych, nie naruszył przepisów procedury karnej przez uznanie, że „zgromadzony materiał dowodowy był pełny, prawidłowo oceniony i nie pozostawiał wątpliwości, co do stanu faktycznego sprawy”, zaś sąd pierwszej instancji miał powody, by nie powziąć przekonania o potrzebie dopuszczenia z urzędu dowodu z bezpośrednich zeznań ww. świadków, tym bardziej, że mógłby to uczynić tylko jeśli brak inicjatywy w tej mierze groziłby oczywistą niesprawiedliwością rozstrzygnięcia. A tak w sprawie nie jest. Ponadto w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia podkreślono, iż Sąd I instancji wielokrotnie umożliwiał oskarżonemu i jego obrońcy składanie wniosków, co do przeprowadzenia dodatkowych dowodów, w tym z przesłuchania świadków, z czego oni nie skorzystali.

W tym miejscu warto odesłać skarżącego do treści postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt V KK 411/17, w którym stwierdzono, że: „ *Aktywność dowodową obrońcy w perspektywie art. 167 k.p.k. uznać należy za jego obowiązek, co jest konsekwencją przyjęcia zasady inicjatywy dowodowej stron, która wymusza realizację zarówno wnioskowania o wprowadzenie dowodu do procesu, jak i jego przeprowadzenie. Nie do zaakceptowania jest taki stan rzeczy, w którym obrońca, zachowując się pasywnie, liczy jedynie na inicjatywę ze strony sądu*” (LEX nr 2417599).

Również ostatni zarzut kasacyjny, dotyczący błędnego zawiadomienia oskarżonego przez Sąd Okręgowy o terminie rozpoznania apelacji należało ocenić w kategoriach oczywistej bezzasadności. Jak słusznie zauważył prokurator w odpowiedzi na kasację, zupełnie zrozumiałym jest powód przesłania przez Sąd korespondencji dotyczącej tej rozprawy na adres ul. W. [...], G.. Obrońca działający

w imieniu i na rzecz oskarżonego wskazał bowiem w apelacji, iż ww. adres jest aktualnym adresem do doręczeń K. B. (k- 1503). Wezwanie na pierwszy termin rozprawy zostało odebrane przez ojca (k- 1555). Na wniosek obrońcy odroczone jednak ten termin (oskarżony zatrzymany i doprowadzony do innej sprawy, k- 1570) wyznaczając kolejny termin rozprawy na dzień 18.05.2018r. Na ten termin wezwanie wprawdzie nie zostało odebrane, jednak po podwójnym awizowaniu Sąd - w trybie art. 133 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. - uznał je, co oczywiście trafne, za prawidłowo doręczone.

Mając to wszystko na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, przy obciążeniu skazanego kosztami postępowania kasacyjnego kierując się przepisami art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.